

**Перелік
основних ювілейних та пам'ятних дат, пов'язаних із Харківщиною,
на 2014 рік.**

1629 р.	Засноване селище міського типу Березівка Харківського району.
1659 р.	Засноване селище міського типу Зідьки Зміївського району.
1659 р.	Засноване селище міського типу Бірки Нововодолазького району.
1664 р.	Засноване село Григорівка Великобурлуцького району.
1674 р.	Заснування місто Вовчанськ.
1684 р.	Споруджено Преображенський собор у місті Ізюмі, який є пам'яткою архітектури.
1689 р.	Споруджено Покровський собор у місті Харків, який є найдавнішою кам'яною спорудою міста.
1759 р.	Народився Базилевич Григорій Іванович, доктор медицини та хірургії, один із засновників Петербурської медико-хірургічної академії.
1764 р.	Засноване село Соснівка (до 1944 р. — Циглерівка) Красноградського району.
1764 р.	Засноване село Піщанка Красноградського району.
1789 р.	Відкриті головні та малі училища на Харківщині.
1799 р.	Створення Слобідсько-Українська єпархія.
1839 р.	Народився Голенищев-Кутузов Іван Тимофійович, Харківський міський голова (1893-1900 рр.).
1864 р.	Засноване село Чемужівка Зміївського району.
1864 р.	Засноване село Пономаренки Харківського району.
1869 р.	Засновано станцію Краснопавлівка Лозівського району.
1869 р.	Засноване село Панютине Лозівського району.
1869 р.	Відкрита Олександрівська лікарня (нині Перша міська клінічна лікарня)
1869 р.	Засноване Харківське товариство розповсюдження в народі писемності.
1879 р.	Почалося спорудження Харківського міського водопроводу.
1879 р.	Засноване акціонерне товариство Гельфедеріх-Саде (завод “Серп і Молот”) під назвою “Механічна та чавуноливарна майстерня”.
1884 р.	Народився Гризодубов Степан Васильович, один із перших російських авіаконструкторів і льотчиків.
1909 р.	Побудований Робітничий будинок на кошти, зібрані громадськістю міста, до 100-річчя з дня його народження (нині—Палац культури “Металіст”).
1924 р.	Засноване селище міського типу Первомайський.
1924 р.	Засноване село Огіївка Сахновщинського району.
1924 р.	Побудована в м. Харкові перша на Україні радіостанція.
1929 р.	Засноване селище Чкалівське Чугуївського району.
1929 р.	Створений Харківський інститут політичної просвіти (нині —Харківська академія культури).

1929 р.	Відкрита Харківська філармонія, організований симфонічний оркестр.
1929 р.	Почав свої вистави Харківський театр музичної комедії, перший в Україні.
1929 р.	Перша всесоюзна Рада Народного Господарства СРСР прийняла рішення про будівництво ХТЗ.
1934 р.	Заснована Харківська обласна організація спілки письменників України.
1939 р.	Побудована перша тролейбусна лінія у Харкові.
1959 р.	Розпочато будівництво великих житлових масивів Харкова: Павлова Поля і Селекційній станції.
1964 р.	Споруджений у Харкові широкоекранний кінотеатр “Київ”.

Січень

10 січня 1919 р.	Утворено Харківський губернський військовий комісаріат.
12 січня 1894 р.	Народився Блакитний Василь Михайлович, письменник і громадський діяч.
12 січня 1909 р.	Освячений Харківський міський ломбард.
13 січня 1919 р.	Народилася Мала Любов Трохимівна, видатний терапевт, заслужений діяч наук України, академік, директор Харківського науково-дослідного інституту терапії Міністерства охорони здоров'я Української СРС (нині— Інститут терапії АМН України).
18 січня 1919 р.	Прийнятий декрет урядом України в м. Харкові про відділення церкви від держави .
21 січня 1919 р.	Заснована перша приватна школа живопису і малювання М.Д. Раєвської-Іванової, яка дала початок початковій художній освіті.
21 січня 1934 р.	Відбувся XII з'їзд КП(б)У, на якому було ухвалено рішення про перенесення столиці України до м. Києва.
22 січня 1919 р.	День соборності України, об'єднання західних і східних земель України.
22 січня 1934 р.	Став до ладу Харківський турбогенераторний завод (нині –Науково-виробниче об'єднання “Турбоатом”).

Лютий

2 лютого 1889 р.	Відкритий перший залізничний міст через річку Лопань.
8 лютого 1919 р.	Утворено Відділ народної освіти Харківського губвиконкому.
9 лютого 1894 р.	Відкрито відділення імператорського російського товариства садівників у м. Харкові.
13 лютого 1784 р.	Народився Гнедич Микола Іванович, поет, перекладач, громадський та театральний діяч, вчений.

15 лютого 1989 р.	Завершився вивід радянських військ з Афганістану.
15 лютого 1944 р.	Утворено Відділ по справам будівництва і архітектури Харківського облвиконкому.
16 лютого 1942 р.	Народився Трубніков Віктор Пилипович, професор, доктор медичних наук Харківського медінституту, український травматолог, ортопед, заслужений діяч науки УРСР, заслужений діяч науки України.
20 лютого 1889 р.	Народився Аверін Всеволод Григорович, видатний український радянський графік, випускник Харківського художнього училища.
20 лютого 1879 р.	Народився Юр'єв Василь Якович, видатний український вчений, селекціонер, заслужений діяч науки України, директор Харківської селекційної станції, директор інституту генетики і селекції АН України, директор Українського науково-дослідного інституту рослинництва, селекції і генетики.

Березень

3 березня 1919 р.	Народився Погорєлов Олексій Васильович, видатний геометр, академік НАН України і АН СРСР, лауреат державних премій.
4 березня 1919 р.	Утворене Управління Південної залізниці.
9 березня 1934 р.	Народився Шевченко Тарас Григорович, видатний український поет, художник.
13 березня 1884 р.	Народився Соколовський Олексій Никанорович, український радянський агрогрунтознавець, академік АН УРСР, дійсний член ВАСХНІЛ, заслужений діяч науки України, директор Харківського сільськогосподарського інституту, директор Українського НДІ ґрунтознавства.
13 березня 1969 р.	Відкритий п'ямятник видатному педагогу Макаренку Антону Семеновичу у м. Харкові.
25 березня 1839 р.	Народився Гіршман Леонард Леопольдович, видатний український офтальмолог, заслужений професор Харківського університету.
30 березня 1894 р.	Народився Барабашов Микола Павлович, видатний український радянський астроном, академік АН УРСР, директор Харківської обсерваторії.
31 березня 1869 р.	Народився Бокатіус Микола Сергійович, радянський вчений, професор, один із засновників вітчизняної судової медицини, завідуючий кафедрою судової медицини при Харківському університеті.
31 березня 1929 р.	Відкритий Палац культури працівників зв'язку (нині – центр культури Київського району).

Квітень

9 квітня 1974 р.	Відбулася перша вистава у новому приміщені Харківського цирку.
12 квітня 1994 р.	Створене територіальне відділення антимонопольного комітету України в Харківській області.
16 квітня 1904 р.	Присуджена премія імені імператора Олександра II Харківським земським банком авторам фундаментальної “Історії Харкова” Д.І. Багалію і Д.П. Міллеру.
18 квітня 1854 р.	Народився Сумцов Микола Федорович, видатний український вчений, фольклорист, літературознавець, професор Харківського університету.
26 квітня 1829 р.	Народився Данилевський Григорій Петрович, російський український письменник, етнограф, історик, мандрівник.
26 квітня 1909 р.	Народився Палатник Лев Самойлович, видатний вітчизняний фізик, заслужений діяч науки України, засновник наукової школи фізики тонких плівок і плівочного матеріалознавства, професор, викладач Харківського політехнічного інституту.
27 квітня - 4 травня 1919 р.	У Харкові працював I Всеукраїнський з'їзд профспілок.

Травень

22 травня 1899 р.	До Харкова прибув перший потяг, який відкрив рух на Курсько-Харківсько-Азовській залізниці.
----------------------	---

Липень

Літо 1924 р.	Почалися регулярні повітряні сполучення по першим повітряним трасам Харків-Київ, Харків-Одеса.
1 липня 1939 р.	Відкритий Харківський театр ляльок ім. Н.К. Крупської.
5 липня 1994 р.	Відбувся перший випуск слухачів інституту підготовки кадрів служби безпеки в Українській державній юридичній академії.
19 липня 1804 р.	Виявлено джерело мінеральної води в слободі Рогань Харківського повіту.
6 липня 1869 р.	Заснування Південної залізниці, почався регулярний рух поїздів у напрямку Курськ-Харків.
19 липня 1954 р.	Утворено Управління меліорації і водного господарства Харківського облвиконкому.

Серпень

Серпень 1899 р.	Створений Харківський канатний завод.
5 серпня 1844 р.	Народився Рєпін Ілля Юхимович, видатний російський живописець.

Вересень

10 вересня 1864 р.	Народився Грабовський Павло Арсенович, відомий український письменник і громадський діяч.
18 вересня 1859 р.	Народився Рижський Іван Степанович, філолог, професор російської словесності, член Російської академії наук, перший ректор Харківського університету.

Жовтень

Жовтень 1944 р.	Завершилось визволення України від німецько-фашистських загарбників.
19 жовтня 1854 р.	Народився Васильківський Сергій Іванович, український живописець.

Листопад

Листопад 1944 р.	Створений Харківський університет внутрішніх справ.
9 листопада 1929 р.	Пуск першої турбіни ТЕЦ-2 "Есхар".
10 листопада 1994 р.	Відкрито французький культурний центр у м. Харкові.

Грудень

19 грудня 1919 р.	Утворено Відділ охорони здоров'я Харківського губвиконкому.
----------------------	---

**Перелік
основних ювілейних та пам'ятних дат, пов'язаних із Харківщиною,
на 2015 рік**

1640 р.	Засноване м. Зміїв.
1780 р.	Місто Харків становиться центром Харківського намісництва.
1820 р.	Народився Харитоненко Іван Герасимович, відомий цукрозаводчик, меценат.
1835 р.	Слобідсько-Українська губернія переіменована у Харківську губернію.
1835 р.	Народився Алчевський Олексій Кирилович, український гірничозаводчик, власник Харківського торгового банку, меценат.
1840 р.	Народилася Раєвська-Іванова Марія Дмитрівна, український живописець і педагог.
1870 р.	Відкрито Харківський завод " Червоний Жовтень " (раніше – Харківський чавуноливарний завод).
1880 р.	Створено Харківський історичний архів.
1895 р.	Засновано Харківський зоопарк.
1910 р.	У м. Харкові розпочала роботу станція швидкої допомоги.
1920 р.	У м. Харкові створено Музей Слобідської України ім. Г. Сковороди (Харківський історичний музей)..
1925 р.	Побудований стадіон "Металіст".
1930 р.	Закінчено спорудження Харківського аеропорту.
1930 р.	Побудована трамвайна лінія, що з'єднала міський парк ім. О. М. Горького з Лісопарком.
1940 р.	Відкрита дитяча залізниця "Мала Південна".
1860 р.	Народився Катеринич Митрофан Кирилович, у 1908-1915 рр.– Харківський губернатор .
1880 р.	У м. Харкові почала діяти постійна оперна антреприза, на базі якої у 1925 р. була відкрита Українська державна столична опера (нині – Харківський академічний театр опери та балету імені М.В.Лисенка), перший український радянський оперний театр.
1890 р.	Засновано Харківський канатний завод (нині – концерн "Харківський канатний завод").
1910 р.	Побудовано залізничну станцію і вокзал Левада на лінії залізниці Харків —Ізюм — Донбас.
1930 р.	Введено до експлуатації станцію ДЕС-2 (Есхар).

1930 р.	Засновано Харківський національний університет радіоелектроніки (у 1930 р. – будівельний інститут, з 1966 р. – Харківський інститут радіоелектроніки імені академіка М. К. Янгеля).
1930 р.	У м. Харкові розпочав діяльність інститут гематології та переливання крові (нині Харківський інститут загальної та невідкладної хірургії).
1935 р.	Завершено будівництво найбільшого в Україні машинобудівельного підприємства – Харківського верстатобудівельного заводу.
1950 р.	Відкрито одне з найбільших у світі родовищ природного газу у с.Шебелинка Балаклійського району Харківської області.
1960 р.	Створено Харківський зооветеринарний інститут імені М.М.Борисенка внаслідок об'єднання Харківських ветеринарного і зоотехнічного інститутів (нині – Харківська державна зооветеринарна академія).

Січень

4 січня 1885 р.	Народився Крамов Олександр Григорович, актор, режисер, театральний педагог, у 1933-1951 рр.– головний режисер і художній керівник Харківського драматичного театру ім. О. С. Пушкіна.
25 січня 1930 р.	Народився Алфьоров Ігор Олександрович, в 1965-1975 рр. – головний архітектор м. Харкова.
27 січня 1790 р.	Народився Гулак-Артемівський Петро Петрович, український письменник, педагог, ректор Харківського університету в 1841-1849 рр.
29 січня 1805 р.	Засновано Харківський університет, перший вищий навчальний заклад на Слобожанщині.

Лютий

2 лютого 1765 р.	Народився Осиповський Тимофій Федорович, відомий математик, філософ, ректор Харківського університету. (1813-1820 рр.)
6 лютого 1925 р.	У Харкові вийшов перший номер піонерської газети " На зміну" (з 1943 р. - "Зірка")
21 лютого 1915 р.	Народився Ліфшиць Євген Михайлович, фізик-теоретик, академік АН СРСР, у 1933-1938 рр. працював у Фізико-технічному інституті АН УРСР у Харкові.

Березень

1 березня 1845 р.	Відкрита 1-а фельдшерська школа у м. Харкові на "Сабуровій дачі" (з 1953 року — медичне училище № 1).
5 березня 1880 р.	Народився Бернштейн Сергій Натанович, вчений-математик, академік АН СРСР і АН УРСР, засновник кафедри прикладної математики і науково-дослідного інституту математики у Харківському університеті.
6 березня 1920 р.	Засновано Харківський інститут мікробіології та імунології (раніше - Харківський бактеріологічний інститут).
24 березня 1935 р.	У Харкові відкрито пам'ятник Т.Г.Шевченку.

Квітень

4 квітня 1935 р.	Народилася Астахова Валентина Іларіонівна, директор Народної української академії, професор.
15 квітня 1930 р.	На території Університетського саду розпочалося будівництво Будинку проектів, в якому з 1950 року розміщується Харківський Національний університет ім. Каразіна.
17 квітня 1895 р.	Народився Хвостенко-Хвостов Олександр Веніамінович, видатний український художник театру, графік, народний художник УССР, професор Харківського художнього інституту.
17 квітня 1930 р.	Засновано Харківський Національний аерокосмічний університет (раніше Харківський авіаційний інститут).
17 квітня 1930 р.	Засновано Харківський державний технічний університет будівництва і архітектури (раніше Харківський інженерно-будівельний інститут).

Травень

1 травня 1900 р.	Відбулася Харківська маївка, перша в Україні і Росії політична демонстрація робітників.
2 травня 1935 р.	Відкрито клуб "Харчовик" у м. Харкові
3 травня 1845 р.	Народився Мечников Ілля Ілліч, видатний біолог, один з основоположників ембріології, імунології і мікробіології.
9 травня 1945 р.	65-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років.

Червень

12 червня 1920 р.	У Харкові відкрито Перший державний театр для дітей.
----------------------	--

Липень

3 липня 1925 р.	Скасовано Харківську губернію: її територія була розділена на 4 округи - Ізюмський, Куп'янський, Сумський і Харківський.
8 липня 1920 р.	Народився Кононенко Вадим Григорович, український вчений у галузі авіаційної технології та обробки металів тиском, з 1976 р. – ректор Харківського авіаційного інституту.
8 липня 1930 р.	Заснована Українська державна академія залізничного транспорту (раніше – Харківський інститут інженерів залізничного транспорту).
липень 1930 р.	Засновано Харківський національний автомобільно-шляховий університет (раніше – Харківський автомобільно-шляховий інститут).
12 липня 1915 р.	Народився Тронько Петро Тимофійович, український історик, перший віце-президент Української академії історичних наук, Герой України, академик НАН України, заслужений діяч науки і техніки.
13 липня 1980 р.	Харків'яни зустрічали Олімпійський вогонь: на площі Радянської України вогонь запалив прославлений радянський волейболіст, двократний олімпійський чемпіон Ю. М. Поярков.
16 липня 1990 р.	Верховна Рада Української РСР прийняла Декларацію про державний суверенітет України.
23 липня 1930 р.	Засновано Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка (раніше – Харківський інститут механізації та електрифікації сільського господарства).
24 липня 1885 р.	У м. Харкові засновано практичний технологічний інститут (нині – Національний технічний університет "ХПІ").
27 липня 1870 р.	Народився Маковський Володимир Матвійович, український вчений у галузі турбобудування; закінчив Харківський технологічний інститут, з 1930 р. – викладав у Харківському механіко-машинобудівельному інституті, де організував кафедру турбобудування.
28 липня 1895 р.	Народився Костенко Валентин Григорович, український композитор, педагог і музикознавець; з 1923 р. – професор Харківського музично-драматичного інституту та музичний керівник Українського радіо.

28 липня 1765 р.	Відповідно до указу Катерини II прийнято маніфест, згідно з яким була створена Слобідсько-Українська губернія; м. Харків стає губернським містом.
30 липня 1920 р.	Створена Харківська рентгенівська академія (нині – Харківський НДІ медичної радіології ім. С. П. Григор'єва АМН України).
31 липня 1945 р.	Засновано Харківський гідрометеорологічний технікум.

Серпень

1885 р.	Засновано Харківський завод транспортного машинобудування ім. В. О. Малишева (нині – ДП "Завод ім. В. О. Малишева").
1925 р.	У м. Харкові засновано інститут з проектування нових шахт на півдні країни (нині – ВАТ по проектуванню будівництва підприємств вугільної промисловості "Південгіпрошахт").
9 серпня 1890 р.	Народився Свистун Пантелеймон Іванович, український громадський, державний діяч, начальник будівництва (1930 р.) і директор ХТЗ, у 1938 р. розстріляний органами НКВС, у 1956 р. - реабілітований.
20 серпня 1880 р.	135-річчя від дня утворення Харківського історичного архіву (нині – Державний архів Харківської області).
23 серпня 1975 р.	Достроково здано до експлуатації першу пускову ділянку Харківського метрополітену, який став шостим у СРСР та другим в Україні.
27 серпня 1860 р.	Народився Гаршин Євген Михайлович, літературний критик, письменник; навчався у Харківському університеті, з 1878 р. працював у газеті "Харків".

Вересень

1920 р.	Поблизу м. Полтаві була заснована трудова колонія – пізніше Курязька колонія ім. О. М. Горького.
6 вересня 1935 р.	Відкрито Харківський Палац піонерів – перший в Україні.
10 вересня 1885 р.	Народився Палладін Олександр Володимирович, засновник української школи біохіміків, академік АН УРСР, АН СРСР, АМН СРСР, заслужений діяч науки СРСР, з 1925 р. — директор заснованого за його ініціативою Українського біохімічного

	інституту в м. Харків.
19 вересня 1995 р.	1X сесія Харківської міськради затвердила герб і прапор м. Харків.
22 вересня 1835 р.	Народився Потебня Олександр Опанасович, український філолог, з 1875 р. – професор Харківського університету.

Жовтень

1960 р.	Засновано Харківський театр юного глядача (нині – Харківський обласний театр для дітей та юнацтва).
1 жовтня 1930 р.	Заснована Харківська національна академія міського господарства (раніше – Інститут комунального господарства НКВС УРСР, з 1955 р. — Харківський інститут інженерів комунального будівництва).
8 жовтня 1845 р.	Народився Кирпичов Віктор Львович, вітчизняний вчений у галузі механіки, перший директор Харківського технологічного інституту (1885-1898 рр.).
22 жовтня 1930 р.	Засновано Харківський національний економічний університет (раніше – Харківський інженерно-економічний інститут).

Листопад

1920 р.	Створено перший в Україні Харківський юридичний інститут у складі об'єднання гуманітарних вузів (нині – Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого).
4 листопада 1975 р.	У м. Харкові відкрито монумент на відзнаку проголошення радянської влади на Україні; площа ім. М.С.Тевелева перейменована у площу імені Радянської України (нині – площа Конституції).
12 листопада 1885 р.	Народився Ситенко Михайло Іванович, український ортопед, з 1926 р. — директор Харківського науково-дослідного інституту ортопедії та травматології. У 1940 р. інституту надано ім'я Ситенка М.І.
28 листопада 1930 р.	Розпочато спорудження Харківського тракторного заводу (ХТЗ) ім. С.Орджонікідзе.

Грудень

18 грудня 1835 р.	Народився Дурново Петро Павлович, у 1866-1870 рр. – Харківський губернатор.
28 грудня 1880 р.	Народився Толстяков Павло Нилович, український композитор,хоровий диригент, з 1925 р. — хормейстер Харківської опери

Архівіст I категорії відділу
інформації та використання документів

О.О. Долуда